

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ivsti Baronii Veteracastrensis SS. Th. Et I. V. D.
III[ustrissi]mo Arch[iepisco]po Moguntino à Consilijs.
Epistolarvm Sacrarvm Ad Pontificem Max. Et Amplissimos
Cardinales &c. Libri VI**

Baronius, Justus

Mogvntiae, 1605

Epistola IV. Ivstvs Baronivs Veteracastrensis Gregorio Renato S. P. D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70614)

cerè amare perge. Heidelb. 17. Cal. August.
M. DC.

EPISTOLA IV.

IVSTVS BARONIVS VETERA-
CASTRENSIS GREGORIO RE-
nato S. P. D.

ACCEPI litteras tuas, GREGORI, quibus *De Sancti-*
retexens partem nuperæ συζητήσεως *tate morū*
nostræ, quæstiunculam proponis de loco *Ecclesia Ca-*
Euangelico: *Attende à falsis prophetis,*
qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, in- *a Matth 7.*
trinsecus autem sunt lupi rapaces: à FRUCTI- *15. 16.*
BVS eorum cognosce: is eos. Hic enim quia in-
ter tesseras Pseudoprophetaum FRUCTVS
vel maximè commemorantur: & verò FRU-
CTVS operum duabus radicibus enascun-
tur: alij doctrinæ ipsius sanæ aut corruptæ:
alij liberæ hominum voluntatis, etiam præ-
ter doctrinæ genium sese efferentis & lu-
xuriantis: dubitare te ais, vtrum hi vel illi
intelligèdi veniant: et si isti præ his, vtrum
in veteri magis quàm noua Ecclesia repe-
riantur. De vtroq; breuiter vt potero satisfi-
faciam.

Ac de priori pridem sunt, qui longissi-
mè à scopo aberrantes, FRUCTVS ipsam do- *Fructus nō*
ctrinam interpretantur, quasi Dominus *est ipsa do-*
eos doctores definiat veros, qui veram, fal- *ctrina.*

hos qui falsam doctrinam profiteantur. Quod sane parum presenti loco commodum est, cum nil nisi inanem circulum, & ut logici loquuntur *ἀίτημα τῆ ἐξ ἀρχῆς* efficiat. Etenim ipsa Prophetarum doctrina hic in questionem venit, & certo signo dignoscenda proponitur. Nihil autem sui ipsius index esse potest, sed alio & quidem manifestiori signo indiget: qualis puritas doctrinae non est, sed fructus poenitentiae, & constans conspicuaque virtutum omnium cultura, quae in sensus hominum incurrit. Deinde *fructus* per quos falsa doctrina a vera, ac falsi doctores a veris distingui debent, ^b similes sunt *ficibus* ac *uinis*. At doctrina non habet rationem *ficium* vel *uuarum*, sed stipitis potius ac radicis, unde fructus enascuntur, cum doctrina efficax sit per opera, non vicissim opera per doctrinam. Quomodo ergo fructus de doctrina interpretandi erunt?

*6 Matth. 7.
9. 16.*

*Fructus
sunt opera
externa.*

*6 Matth. 7.
21.*

8 Ibid. 9. 23.

9 Ibid. 9. 24.

Postremo Dominus ipse hos *fructus* de externis & visibilibus operibus interpretatur, cum subdit: ^c *Non omnis qui dicit mihi Domine Domine, intrabit in regnum caelorum, sed qui FACIT voluntatem patris mei qui in caelis est, ipse intrabit in regnum caelorum.* Et paulo post ^d *Descendite a me omnes qui OPERAMINI iniquitatem.* Atque iterum infra. ^e *Omnis qui audit verba mea haec, & FACIT*

CIT

CIT ea, assimilabitur viro sapienti, qui edificavit domum suam super petram, &c. Omnium verò apertissimè in^r precedentibus, vbi sic *f. ibid. & ap.* argumentatur. Quemadmodum se habent *18.* fructus ad arborem, sic opera se habent ad doctorem vel doctrinam. Atqui fructus mali, malam & acerbam arborem, fructus boni bonam & dulcem arborem arguunt. Quapropter etiam bona opera bonum doctorem & doctrinam, mala opera falsum doctorem & impuram doctrinam arguunt, &c.

At inquis, opera illa externa communia *Occupatio.* sunt utrisque, & veris & falsis prophetis: *Opera non* Itaque & hoc ipso loco *vestimentis omnium* *quævis sed* comparantur, quibus se lupi tegant: & Dominus alibi nolens doctrinam discerni ex *doctrina af-* opere, cum sæpè mali bona doceant: *fina intel-* *ligenda.* *Quæ- 8. Matth. 7.* *cunq; dixerint vobis, inquit, Pharisei & Scri-* *15.* *bæ, servate & facite, secundum opera vero eo-* *h. Matth. 23* *rum nolite facere. Dicunt enim & non faci-* *3.* *unt. Alligant onera gravia, & importabilia,* *& imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea mouere. Rectè inquam. Ergò iam alterum quoque videamus, cuius radicis opera hic intelligenda sint. Aliqua enim voluntatum ipsarum corruptione fiunt, cōtra ipsius doctrinæ genium sese effequentium, & conscientiam manifesta vi contaminantium. Aliqua ipsius doctrinæ mol-*

litie ita concipiuntur, fouentur, & aluntur,
Eccl. 13. 18. vt secundum ¹ Propheticum illud *pulueri
 quasi consuantur sub omni cubito manus, &
 cervicalia substernantur sub capite vniuersæ
 etatis, ad capiendas animas.* De illis vt certum
 est, hic Dominum non loqui: ita de his ser-
 monem esse, manifesta ratio euincit. Nam
 quæ doctrina ita afficit homines, vt calore
 pietatis indies magis magisque exardescât,
 & negata impietate totos se sanctimoniam
 mancipient, ea procul dubio sancta, pia &
 diuina est. Quæ verò homines ad languo-
 rem trahit, inq; salute curanda facit remis-
 siores, in probæ protinus notæ conuinci-
 tur, quemadmodum Dominus ipse argu-
 it: ^k *Numquid colligunt de spinis vvas, aut de
 tribulis ficus? Sic omnis arbor bona, bonos fru-
 ctus facit, mala autem arbor malos fructus fa-
 cit. Non potest arbor bona malos fructus face-
 re, neque arbor mala bonos fructus facere.*

*Matth. 7.
16.*

*Catholica
doctrina bo-
norum ope-
rum facun-
da.*

*August. de
morsibus
Ecclesie Ca-
tholicae li. 1.
ca. 30. & 31*

Quod si iam secundo loco vetus doctri-
 na ad nouam hac lance appendatur, facili
 iudicio se vtriusque genius proderet. Enim-
 uerò Catholici cum fide pœnitentiam vr-
 gent, cordis amaritudinem præcipiunt, ie-
 iunia, preces, eleemosynas, omniaque cor-
 pori, dura ac laboriosa iniungunt. Quo fit
 vt (teste ¹ Augustino) *tam multi hospitales,
 tam multi officiosi, multi misericordes, multi
 docti, multi casti, multi sancti, multi usq; ad eò
 Dei*

Dei amore flagrant in Ecclesia reperiantur,
 ut eos in summa continentia atq; mundi huius
 incredibili contemptu solitudo delectet. Nam
 (quod non minus hodiè quàm olim verum
 est) quis nescit summa continentia hominum
 Christianorum multitudinem per totum or-
 bem indies magis magisq; diffundi: quis nescit
 eos, qui secretissimi penitus ab omni hominum
 conspectu, pane solo, qui eis per certa interval- *E. ermita*
 la temporum affertur, & aqua contenti, deser-
 tissimas terras incolunt, perfruentes colloquio
 Dei, cui puris mentibus inhaerunt, & eius
 pulchritudinis contemplatione beatissimi, quae
 nisi sanctorum intellectu percipi non potest.
 Quis inquam nescit hos. Videntur enim non-
 nullis res humanas plusquam oporteret, dese-
 ruisse, non intelligentibus, quantum nobis eo-
 rû animus in orationibus profit, & vita ad exē-
 plum, quorum corpora videre non sinimur.
 Tantum isti admonendi sunt, qui sese inaniter
 iactant, in tantum processisse temperantiam &
 continentiam sanctissimorum Catholicae fidei
 Christianorum, ut restringenda nonnullis, &
 quasi ad humanos fines reuocanda videatur.
 Vsq; adeò supra homines illorum animos eua-
 disse, ab his etiam, quibus id displicet, iudicatur.
 Sed si hoc excedit nostram tolerantiam, quis *Cenobita*
 non illos miretur & predicet, qui contemptis
 atq; desertis mundi huius illecebris, in commu-
 nem vitam castissimam sanctissimamq; con-

gregati, simul atate agunt, viuentes in orationibus, in lectionibus, in disputationibus: nulla superbia tumidi, nulla pernicacia turbulenti, nulla inuidia liuidi: sed modesti, verecundi, pacari, concordissimam vitam & intensissimam in Deum, gratissimum munus ipsi offerunt, a quo ista posse meruerunt. Hec est etiam vita feminarum Deo sollicitè castèq; seruientium, qua habitaculis segregata ac remota à viris quam longissimè decet, pia tantum illis charitate iunguntur, & imitatione virtutis: ad quas iuuenum nullus accessus est, neq; ipsorum quamuis grauisimorum & probatissimorum, nisi usq; ad vestibulum necessaria prebendi, quibus indigent, gratia. Lanificio namq; corpus exercent atq; sustentant, vestesq; ipsas fratribus tradunt, ab ijs inuicem quod victui opus est resumentes. Hos mores, hanc vitam, hunc ordinem, hoc institutum, si laudare velim, neq; dignè valeo, & vereor ne iudicare videar per seipsum tantummodo expositum placere non posse, si super narratoris simplicitatem cohibendum etiam laudatoris addendum putauero.

*Antithesis
doctrina ha
erica, qua
frena la
nat cupidi
tas.*

At Protestantes Euangelici (quo nomine gaudere volunt) de operibus pœnitentiæ tam contemptim sentiunt, vt illa etiam quondam ad salutem perniciofa non censuerint solum, sed & scripserint. Quo titulo & argumento integer Georgij Maioris liber

ber extat. Et ^m Lutherus eò vesaniæ pro- ^{m Tom 7}
gressus est, vt quoduis bonum opus quan- ^{Witte fol. 130}
tumuis factum benè, peccatum statuerit mor- ^{131.}
tale. Quamobrem & in omnibus suis ope-
ribus, maximè Tomo 6. Witteb. fol. 256. ani-
mos hominum tantoperè à bonis operibus
ad libertatem, vel licentiam potius auocat.
Qua ex re tanta passim profanitas consecu-
ta, vt Lutherus ipse alicubi scribat, ⁿ Mun- ^{n Postill.}
dū indies ex sua doctrina peiorem fieri. Homi- ^{Domest. 10-}
nes inquit, vno antea, nunc septem Diabolis ^{nenf. an. 59.}
obsidentur. Diabolus nunc plena cohorte homi- ^{Conc. 2. Do-}
nes inuadit, vt sub clara Euangely luce multo ^{mus. l. Adm.}
sint, quàm antea sub Papatu, auariores, astuti-
ores, fraudulentiores, crudeliores, libidinosio-
res, procaciores ac peiores. Alij etsi opera qui-
dem laudant, fideique quo ad præsentiam
adiungunt, quo ad effectum tamen gratiæ
& remunerationis tollunt, & grauissimis
etiam sceleribus vnica fiduciæ præsidio
impunitatem spondent. Qua ex re quid ali-
ud sequi potest, quàm acerbi & insipidi fru-
ctus impietatis? quemadmodum præclaris-
simè quondam *Sadoletus Cardinalis* ^{o Ex-} ^{opagin. 69.}
hortatione ad principes populosque Ger-
maniae scripsit. *Hac voce (sola in Deum fide*
homines effici iustos, ad iustitiam in nobis con-
ficiendam bona opera nil referre) per populos
promulgata, authoribusq; auditis: quis non in-
telligat, maximos motus animorum, id quod
factum

factum est, necessario fuisse concitandos? Cum enim credere in Deum facile sit: difficile autem cupiditates suas temperare: nemo paulo mobilior atque imperitior esse potuit, qui non exiguo illo credendi negotio, liberam suis cupiditatibus inferuendi facultatem redimere sibi vellet. Qua propter etsi interdum videas nonnullos de pietate grauius differentes, tamen similes putato Græcis illis, quos^p Anacharhis numismate tantum ad numerandum uti dicebat: vel similes Philosophis, quos^q Diogenes pro bona valetudine sacrificantes in ipso sacro epulis ingurgitari querebatur.

p Plutar. in
lib. de per-
fect. morū.
q Laër. li. 1.
de vitis Phi-
losop.

v Careck.
Heideib.
quaest. 64.

1i Corinth.
13. 2.

1 Iacob. 2.
24.

At inquis, fieri non potest, ut qui Christo per fidem insiti sunt, fructus non proferant gratitudinis, fidesque adeò ab operibus indiuisa manet. Hoc quàm verum sit, docet illa vox Apostoli. ⁵ Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, caritatem autem non habuero, nihil sum. Et illa altera S. Iacobi. ⁴ Quid proderit fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? nunquid poterit fides saluare eum? Tandem Augustinus de Trini. c. 18. Fides inquit, sine caritate potest quidem esse, sed non potest prodesse. Et Tractat. 10. in Epistolam Ioannis. Iam credit aliquis in Christo, sed odit Christum, habet confessionem fidei in timore poenae, non in amore corona: adde huic fidei dilectionem, ut fiat fides,

Gal. 5. 6.

des, qualem dicit Apostolus Paulus, ^u fides qua
per dilectionem operatur. Deinde si necessa-
riò fidem sequuntur opera (addit idem ^x Sa- *x Vbi supra*
doletus) quid attingit ab ea iustitia, qua per *pag. 75.*

fidem imprimitur, opera bona se iungere? Cum
ea ita complexa & cognata ipsa cum fide sint,
ut simul cum ea adsint, & simul cum ea iusti-
fient, tanquam ad rationem fidei substanti-
amq; pertinentia. Quod enim stare per se sine
alitero non potest, habet illud certè quo sine non
potest esse, ad naturam suam penitus adiun-
ctum. Nec tamen diffiteor, debere qui-
dem, atq; in multis etiam fidem opera sub-
sequi. Nam si Euangelium potens est ad
salutem, potens quoque esse debet ad pie-
tatem, sine qua salus nulli obtingere po-
test. Ideò Apostolus talem in Christiano fi-
dem desiderat, ^y qua per caritatem opere *ur. Gal. 5. 6.*

Et alibi negat eos Christum rectè didicisse,
^z qui in vanitate sensus sui ambulantes, semet- *z Eph. 4. 18*
ipsum tradiderunt impudicitia, in operationem *19.*
immunditiae omnis, in auariciam. Vnde D.

Cyprianus. ^a Qui habet fidei veritatem (in- *a De opere*
quit) seruat Dei timorem: qui autem Dei ti- *& Eleemo-*
morem seruat, etiam caritatem & misericor- *syna.*
diam erga pauperes seruabit. Et ^b Eusebius *b Lib. 1. hist.*
Christianum definit, qui per Christi cogniti- *Eccl. cap. 5.*
onem & doctrinam animi moderatione & in-
iustitia, continentiaq; vite ac pietatis confessione
excellit. Atque hoc per Dei gratiam ita cla-
rè &

de Lib. 1. de
 mor. l. 11,
 Cathol. Ec-
 cl. cap. 34.

rè & abundanter in Catholica sit Ecclesia
 ut merito concludam cum Augustino. *Is-
 tis Manichæi (Euangelici) si potestis obfistite,
 istos intuemini, istos sine mendaciosi audetis,
 cū contumelia nominate, istorū ieiunijs vestra
 ieiunia, castitati castitatem, vestitū vestitū,
 epulas epulis, modestiam modestia, caritatem,
 deniq; caritati, & quod res maxime postulat,
 præceptis præcepta conferte. Iam videbitis
 quid inter ostentationem & seueritatem, inter
 vitam rectam & errorem, inter fidem atque
 fallaciam, inter robur & tumorem, inter bea-
 titudinem & miseriam, inter unitatem &
 conscensionem, postremo quid inter superstitio-
 nis sirenas & portum religionis intersit. Vale
 mi suauissime Gregori, ac breui responso
 contentus, veritati locum, mihi veniam
 concede. Heidelb. Calend. August M. DC.*

EPISTOLA V.

ANDREAS VERMADIVS SO-
 CIETATIS IESV PRESBYTER

Iusto Baronio Veteracastrensi

S.P.D.

IN FORTVNIOLITTERARUM meatum in fidei
 certamente deuenisse, optatissime I V-
 STE, intellexi pariter & dolui. Sed credo p-
 fectò, Deum hac machara funem tuæ mo-

RAM-